

[Salman Farsinin fziltlrn nwr salaq](#)

Kamil v pak mslman nmnsi olan Slman bir ox ilahi keyfiyytlr sahib olmur. O sy v tla gstrrk, .mxtlif fziltlr qazanmdr. O, hzrt Peymbrdn (s) "Slman biz hli-beytdndir" kimi misilsiz bir tltif alr

Arannews_Bu yazda Slman Farsinin iql ¸öhrs v müstsna xsiyyti il tan olacaq. Xülas kild dey bilrik ki, Slman Farsi hqiqt soranda, yqinlik mqam arzusunda olan bir iranl idi. Bu insan öz haqtlb hyatnn müxtlif eni-yoxularndan v macra dolu sfrlrindn sonra, nhayt, hqiqt .nail olur, Allah tanya bilir. Doru yol v ilahi mktb urunda sylrin bhersi slam v müslmanlq olur Hqiqt qovumaq namn htta ac qul taleyni yaam Slman nhaytd mqsdin ¸ataraq, slamda qdrinc uca bir mqam qazanr. O, hzrt Peymbrdn (s) “Slman biz hli-beytdndir” kimi misilsiz bir .tltif alr

Slman Farsi slam hrkatnn ¸i¸kIndiyi bir dövrd böyük xidmtlr göstrrk Peymbrin (s) n yaxn adamlarndan oldu v hzrtin () vfatndan sonra da bu yolda mtinlikl .dayana bildi

Slmann zöhd v tqvas ham trfindn qbul olunmu bir hqiqtidir. O, ibadt v cihadda nümun saylr, elm v imanda önd gedirdi. Onun tvazökarl v sadliyi, hli-beyt () iman v ixlas, hqiqt yolunda dözümü, vilayt xttind sabitliyi, xüzu v xüusu, dalt v kamal, bir söz bütün xüsusiytlri yaad dövrün aznlqlar i¸ind hqiqt axtaranlar .ü¸ün bir nümun idi

Slman müslmanlq iftixarna nail oldu v Peymbr (s) vasitsi il azadla ¸xd. O, bir müddt .Mdain hrinin hakimi oldu. Hyatnn he¸ bir dönmind haqq yolda büdrmdid Fzilt v kamal ¸emsi olan Slman hicri 35-ci ild uzun bir ömür yaadqdan sonra Allahn (.byndiyi bir aqibt dünyaya vida dedi. (Bzi mnblr Slmann 250, bzi mnblr is 350 il yaadn bildirirlr Yuxarda dediklerimiz böyük shab v slam alminin görkmli simas Slman Farsi haqqnda .xülas bir söhbt idi

linizdki kitab¸ada Slmann, bu hqiqi müslmann ilhamverici simas il tan olacaq, bu .nümundn faydalanmaq, onun davam¸s olmaq imkan ld edcksiniz

Slmann özü haqqnda dediklri

Slman bilavasit öz sözlril il tanyaq. Geni bir hdisd Slman öz hyatn, ömür :tarix¸sini bel byan edir

sfhann Cy kindind bir kndli ailsind anadan oldum. Atam öz shsini kib-becrr, dolanmz aln tri il [qazanard. O mni ¸ox sevirdi.[1

Atprstlik (mcus) dinind xeyli zhmt ¸kdim. Daim at yandrar, onu qoruyub, sönmy .qoymazdm

Atamn bir ba vard. Bir gün mni hmin baa göndrdi. Yolda bir msihi kilssi gördüm. Onlarn ibadt v dua sslri mni czb etdi. Daha artq mlumat toplamaq ü¸ün binaya daxil oldum. Onlarn dua mrasimini müahid edib öz- özüm dedim ki, bu din bizim dinimizdn yaxdr. Hava qaralanadk orada qaldm v atamn bana getmdim. Nhayt, ardmca adam gldi. Qlbimd xo hissrl yaratm dinin mrkzinin harada olduunu sorudum. Dedilr ki, amdadr. Atamn yanna qaytdqdan sonra öz müahidirim, qlbimd yaranan hissrl haqqnda ona dandm. Atamla söhbtimiz mübahisy ¸evrildi. Nhayt, ayaqlarm .zncirlyib, hbs etdilir

Msihilr xbr göndrdim ki, mn onlarn dinini qbul etdim. Onlardan xahi etdim ki, amdan karvan glnd mn xbr versinlr. Hmin karvanla ama getmk qrarna glmidim. Qrarm hyata ke¸irdim. Atamn hbsindn qa¸b, ama üz tutdum. Kilslrin risi v böyük alim, “Usqf” .adlanan xsin yanna getdim. Bama glnlri ona dandm. Usqfun yannda qalb, ibadt v thsil mul oldum

Bir qdr dünyagir Usqf dünyasn dyidikdn sonra axirt rbtli bir xadim onun caniini oldu. Mn bu xs daha çox balandm. Amma xo münasibtlrimiz uzun sürmd. Çünki o da tezlkl vfat etdi. Ölümündn qabaq sorudum ki, ondan sonra kim müracit edim, kimdn tüvsiyy alm? O mslht gürdü ki, Mosulda yaayan bir msihiy müracit edim. Deyiln xsi tapsam da, o da bir müddt sonra dünyasn dyidi. Dini ilrimd yardm almaq üçün nüvbti abid sora il Nsibin, sonra is Rum hri Umuriyyy yola düdüm. Oradak abidlrdn istifad etmkl yana, maddi ehtiyaclarm üdmk .üçün bir neç ink v qoyun aldm

Sonuncu abiddn sorudum ki, üzündn sonra kim üz tutmam mslht gürürsn. Dedi: “El bir xs tanmram, amma indi brahim dinindn olan nüvbti Peymbrin zühuru güznilir. Hmin peyibr iki da-kskik arasnda xurma balar olan ibr mntqy hicrt edsidir. gr imkan tapsan, üzünü ona çatdr. O Peymbrin lamtlrindn biri budur ki, sdq gütürmz, amma hdiyy qbul edr; onun iki çiyni arasnda peyibrlik nian ;var. Onu bu nianla hükmn tanyarsan.”

Bir gün rb diyarndan glmi karvana qoulub yola düdüm. Amma onlar mni yolda zorla bir yhudiy satdlar. Orada qaldm müddtd el bilirdim ki, axtardm yer el oradr. slind is ora tamam baqa bir mntq idi. Bir müddt sonra baqa bir yhudi mni vlki sahibimdn alb, üzü il .Mdin hrin apard

Mdind sahibimin xurma banda ilyirdim. Bir müddt sonra Allah üz Peymbrini seçdi. Onun bestindn, peyibrli çatmasndan bir qdr sonra Mdiny hicrt etdiyini eitdim. Qobada Bni-mr ibn Of tayfasnn yannda qald. Sahibimin üz misi olu il sühbtlrindn anladm ki, axtardm peyibr el odur. Gec mxfi kild evdn çxb, üzümü Qobaya çatdrdm. Peymbrin xidmtin yetidim. Hüzurunda bir neç nfr vard. Dedim ki, siz bu yerd qribsiniz, mnims bir miqdar sdq azuqm var, hansnza vermyim daha yaxdr? Peymbr shablrin “Allahn ad il balayn” buyurub, üzü süfry l uzatmad. Özüzüm dedim ki, .sdqy toxunmamas onun peyibrliyinin niansidir

Shri gün yen bir qdr azuq gütürüb, onun xidmtin getdim. Hdiyy ad il bu yemyi ona tqdim etdim. Shablrin buyurdu ki, Allahn ad il balayn, üzü d yemy balad. Özüzüm dedim ki, hdiyyi qbul etmsi d onun peyibrlik niansidir. Onda üçüncü nianni axtarrdm. Bir neç gün sonra onu shablril birlikd Bqi qbristannda gürdüm. Bir ban geyinmi, o birini çiynin salmd. Onun arxasnda durdum ki, peyibrlik mühürünü gürüm. O mnim mqsdimi anlayb, çiynindn ban gütürdü v mn hmin peyibrlik niann gürdüm. Peymbrlik mühürü eyinn deyildi ki, kild idi. Ayaqlarna düüb .üpdüm v aladm

Hzrt mndn bama glnri sorudu, mn d olub-keçnri nql etdim. Sonra slam qbul etdim. Amma qul .olduum üçün Bdr v Ühüd düyülrind itirak ed bilmdim Peymbrin mslhti il azad olmam üçün sahibiml müqavil baladm. Müslmanlarn kümyi il müyyn olunmu mbli üdyib azad oldum. Azad [müslman kimi yaayb, Xndk v sair düyülrnd itirak etdim.[2

*Haralara çkdi gür bu yol mni
.Uçurumlar keçib, zirvy çatdm
ahid oldu künül aman nlr
.Haqqn qrlmayan ipini tutdum*

Slmann fziltli

Kamil v pak müslman nümnsi olan Slman bir çox ilahi keyfiyytlr sahib olmur. O sy v tla güstrrk, müxtilf fziltlr qazanmdr. Onun diqqti daha çox clb edn bzi fziltlrin .nzs salaq

Elm

slam Peymbri (s) buyurmudur: “gr din Süryyada da (bürc) olmu olsayd, Slman ona yol tapard.”[3] Bli, ciddi çalmalar nticsind insan haqq yolu tapa bilir. Peymbrin shablri arasnda kims elm v bilikd Slmana çatmad. Slman öz uzun ömrü boyu ardcl kild elm v mriiftini artrard. O, msih böyüklrinin yannda da bu mqsdil uzun illr qalmd. Bir .vaxt hzrt sann vsilirindn saylard

Müslmanlqdan sonra is Slman slam Peymbrinin (s) yaxnlarndan oldu. Xüsusi vaxtlarda Peymbrl (s) görür, ondan elm öyrrdi. Slman Farsi rvaytlrd bs yer Lomana .oxadlmamdr

Hr insan Slmann elm v agahlnn drinliyini anlmaq gücünd deyil. nsanlar yaln z öz tutumlar hddind elm yiyln bilirlr. Slman öz elmi mqam haqqnda bel deyir: “Ey insanlar, gr bildikrimdn sizi xbrdar etsydim, “Slman divandir”, ya da “Onu öldürn alq” deyrdiniz.”[4] Slman glck hadislrnd xbrdar olar, insanlar qiyafsindn tanyar, qeybdn xbr verrdi. Slmann uca elmi mqam haqqnda mam Sadiq () buyurmudur: “slamda Slmandan elmli, fqih insan xlg olunmamdr.”[5] Hzrt li () v digr msum imamlar Slman keçmi v glckdn xbrdar bir insan kimi yad edirlr. mirl-möminin li () Peymbrin (s) yaxnlar haqqnda danarkn Slmann adna çatdqda buyurur: “Bh-bh, Slman biz hli-beytdndir. Siz Slman kimisini haradan tapa bilrsiniz?! O, hkim Loman kimidir, vvlin v sonrann elmini bilir, Slman nhaytsiz bir [dryadr…”[6]

Slman “Mhmmdi elmlr” xzinsi idi. Bir df o, hzrt Peymbrin (s) xidmtind olarkn Peymbr onun haqqnda xo sözlr deyib, yannda oturdu. Cabir ibn bdüllah nsari Peymbrdn (s) Slman haqqnda soruduqda hzrt (s) buyurur: “Slman nhaytsiz elm dryasdr, Slman vvlin v sonrann elmlrin vaqifdir. Slman dümn bilni Allah dümn bilir, onu dost bilni Allah dost bilir.”[7]

[Digr bir rvaytd Slman drin dryaya, sonsuz xziny, irin v hikmt dolu çemy bnzdilir.[8] Slmann biliyi yaln z qli maarifl mhdudlamr. Onun pekar biliklri d çox hatlidir. Xndk döyüünd xndklrin qazlmas tklifini Slman verdi v bu tklif qbul olundu. Elc d Taif döyüünd dümn qalalarnn mancaqlar vasitsi il fth edilmsi Slmann fikri idi. Mancanan ixtiras çox vaxt Slmana aid edilir. Söhbtimizin davamnda bu iki nümuny .bir daha qaydacaq

Vilayt

Vilayt dedikd insan hqiqi imama müti edn mriift v sevgi nzrd tutulur. Vilayt mirl-möminin li () v digr msum imamlarn rhbrliyinin qbul olunmasdr. Vilayt mövzusunda müslmanlar .üçün böyük siyasi, etiqadi v ictimai bir flsf mövcuddur Slman Hzrt li () haqqnda xüsusi bir qid v mriift malik olmur. O, Hzrt linin () mqamn düzgün tanya bilmi v onu Peymbrin varisi, caniini kimi qbul etmidir. Hzrt Peymbrin (s) vfatndan sonra Slman bu yolda sabitqdm olmur. Peymbrin vfatndan sonra mscidd hamnn gözü qarsnda Hzrt linin () hüquqlarn xatrladan v bu hüquqlar müdafi ednlrdn biri d Slman olmur. Slman hmin dövrün xlifsi qarsnda ayaa durub etiraz edn ikinci xs olmur: “N etdiyinizi bilmdiniz… Ey bu-Bkr gr snin qarna cavabn bilmdiyin bir msl çxsa, ny istinad edcksn? Sndn cavabn bilmdiyin bir söz soruulsa, kim pnah aparacaqsan? Özünü Peymbr n yaxn, Allah kitabn n gözil biln v Peymbr yolunda qabaqcl olan xsdn üstün tutmaa sasn ndir? Peymbr (s) hyat boyu onu üstün tutdu v ölümü zaman da onun haqqn siz vsiyyt etdi. Siz Peymbrin buyuruqlarn

[unutmu, onun vsiyytlerini yaddan çxarm, vdin xilaf çxm xslrsiniz…”[9] Slmann bu çx xeyli hatlidir v bu çxn mzini Peymbrdn sonra görmzliy vurulan haqqn müdafisi tkil edir. Müslmanlar arasnda parçalanma da mhz hmin gündn v .hmin hadis il laqdar balad Hadislr v çtinliklrl qarlaan zaman n sas msl yolu itirmmk, fitn-fsad üzrind qurulmu cazibl

mftun olmamaqdr. Vilayt ballq eyinn imamlarn () rhrbriyi altnda hrkt etmk v imam haqqnda ilahi .göstrilr müti olmaqdr. Görkmlr xsiyyltrdn olan Slman vilayt inancna bal olmur .S:Slman vilayt haqqndak bir xütbd demidir

ldquo;Agah olun! gr vvlcdn vilayt mrini linin ixtiyarna versniz smadan v torpaqdan, banz üstn v& ayanz altdan ruzi yeycksiniz… Bel olmazsa, bla gözlyin. Mn sizin laqni qrram. Agah olun, gr mnim vzifm zülmün dfi, iimi yerin yetirmk, din yardm göstrmk olarsa, qlncm .¸ijnim qoyub, qdm-qdm mir ¸alas, yara-yara irli gedsiyim

Ey insanlar, gr fitnlr qaranlq gecd zülmüt par¸alar tk üstünüz glib, sizi mhv etmk istyrs, htta iti süvarilriniz, natiqlriniz, önd gednlriniz d bundan amanda qalas deyil. Ona gör d ali-Mhmmdin (Mhmmd ailsini) qoruyun. Onlar behit karvannn ba¸lardrlar. Hr zaman lini () qoruyun. And olsun Allaha, biz Peymbr (s) dövründ onu vilayt sayaraq .salam verrdik

Agah olun! Mn öz qrarm akar byan etdim. Allaha iman gtirmi v Peymbr (s) tslim olmuam. Hr bir [müslmann mövlas olan mövlamla fxr edirm.[10

Bir gün miri-möminin () süvari halda, bir dst müslmanla ylmi Slmann yandaklara müracitl deyir ki, n ü¸ün ayaa qalxb onun tyindn tutmur, suallariz vermirsiniz; and olsun Allaha, sizi Peymbr (s) yoluna ondan baqas hidayt edn, istiqamtldirn deyil; o, yer üzünün rbbani alimi v xalqn yegan söykncyidir; onu itirmkl elminizi [itircksiniz. El o gündn d aranzda fitn-fsad tüyan edck.[11

bn Abbas Slman yuxuda görüb ondan soruur ki, behitd Allaha v Onun rsuluna imandan sonra n üstün saylr? Slman bel cavab verir: “Allaha v Onun Peymbrin imandan sonra li ibn bi-Talibl dostluq, onun vilaytin tabe¸ilikdn üstün bir ey [yoxdur.”[12

Slmann nzirind layiqli rhr v n düzgün xtt li () v onun imanti olsa da, linin () fziltlr onun dilindn düms d, müslmanlarn birliyini qorumaq xatirin o da haqsız sayd xlify beyt edir, .dümlrin faydalanaca ixtilafn qarsn alr

Zöhd

Dünyaya qul olmamaq, onun sartindn azad qalmaq, ötri cazibl uymamaq, axirtl müqayisd dünyan he¸ saymaq “zöhd” adlandrlan ilahi .xüsusiytlrdndir

Slman zöhd v tqvada da el bir mqama ¸atmd ki, ideal v nümun kimi tannmd. O daim misilsiz zöhdü il yad edilmidir. Hazrk dövrd bir möminin üstün tqvasn nzir ¸atdrmaq ü¸ün onu “dövrünün .Slman” adlandrlar

Chd eyl ki, layiqli müslman olasan .Dövrünün rri önünd eyni Slman olasan

Slmann zöhd v tqvas onun drin imannan qaynaqlanrd. Böyük iman sahiblri he¸ vaxt dünya istklrin sir olurlar. mam Sadiq () buyurmudur: “man on drcdir. [Miqdad skkizinci, buzr doqquzuncu, Slman is imann onuncu drcsindir.”[13

Slmann tmtraql evi yox idi v he¸ zaman da ev arzusuna dümmidi. Hl tamamil evsiz olduu vaxt müslmanlardan biri onun ü¸ün ev tikmk ists d, Slman razlamrd. Nhayt, [bel bir razla gldilr ki, ayaa qalxanda ba tavanna, uzananda ayaq divarna dyck bir snacaq tikilsin.[14

Bir gün iki müslman Slmana qonaq olur. Slman süfry bir par¸a ¸örk v duz qoyur. “Peymbr (s) qadaan etmi olmasayd, daha yax süfr a¸ardm”, deyir. Qonaqlardan biri “bir qdr göyrti olsayd, yax olard”, dey Slmana müracit edir. Slman kü¸y ¸xr v aftafasn bir dükanda girov qoyub, göyrti alr. Süfr yldqda qonaqlardan biri bel dua edir: “Allaha hmd oxuyuram

ki, bizi verdiyi nemtlrdn qane etdi.” Slman is bel deyir: “gr qane olsaydn, mnim aftafam
[girov qoyulmazd.”[15
Slman beytülmalndan ald cüzi maann da böyük hisssini fqir-füqraya
paylayard. Bir df lindki bir dirhm baxb deyir: “Xurma yarpa alb, ondan sbt toxuyar v
üç dirhm sataram. Qazanacam iki dirhmdn bir dirhmini ail-uama xrclym, o birini is sdq
[verrm.”[16

badt

Slman zahid v müttqi olduu qdr d abid idi. Slmann ibadtini onun elm v agahl uca mrtby qaldrd.
Çünki agah ibadt, drin düünc il müayit olunan prsti sthi v zahiri ibadtl
.müqayisy glmz. Hr ksin ibadti onun üur v drraksi hddind qiymtlidir
mam Sadiq () nql edir ki, bir gün hzrt Peymbr (s) öz yaxnlarna buyurur: “Sizlrdn
hansnz bütün günrlri ardcl oruc tutur?” Slman cavab verir ki, ya rsulllah, mn!
Peymbr (s) soruur: “Sizlrdn hansnz bütün geclrri ardcl ibadt mul olur?” Yen
Slman cavab verir ki, mn!” Hzrt (s) növbti sualn verir: “Sizlrdn elsi varm ki, bir
!gün bir Quran oxuyub xtm etsin?” Slman cavab verir ki, ya rsulllah, mn
Slmann cavablar mclisdkilrdn birini narahat edir. Hmin xs Slman özünü triflmkd
ittiham edrk deyir: “ksr günrl Slmann oruc olmadn görmüm. Geclrin d
çoxunu yatr. Hm d ksr vaxtlar susur. Nec ola bilr ki, bel bir adam daim oruc olsun, geclrri ibadt
;etsin v bir gün Quran oxuyub baa vursun?”
Peymbr (s) buyurdu: “Sakit ol, snin Loman kimisi il n iin! gr necliyini bilmk istyirsns, onun
özündn soru.” Slman öz dediklrini bel izah etdi: “Ayda üç
gün oruc tuturam. Allah-tala buyurur ki, hr ks yax i görs, hmin iin vzini onqat alacaq. Demk,
mnim orucum otuz gün olur. bann sonuncu günü oruc tutub, onu ramazann vvlinci
günü il laqlndirirm. Bel ednlr hmi oruc tutanlarn mükafat verilir. Peymbrimiz (s)
buyurmudur ki, hr ks pak, dstmazl, thartli halda yatsa, bütün gecni ibadt etmi kimidir.
Quran xtmin gldikd is, Peymbr (s) li () haqqnda buyurmudur ki, sn “qul huvllah”n
oxarsan; o surni bir df oxuyan Qurann üçd birini oxuman, iki df oxuyan Qurann
üçd ikisini oxuman, üç df oxuyan is bütün Quran xtm etmyin
savabn alr; ya li, hr ks sni dild dost tutsa, imannn üçd biri, hr ks hm qlbi, hm d dili il sn
dost olsa, imannn üçd ikisi v hr ks hm qlbi, hm dili, hm d qli il sn yardmç olsa,
[bütün iman kamala çatar.”[17

;Ard var&hellip

**Mnb: Cvad Mühddisi, “Slman Farsi” (deallarla tanlq), Trcüm edn: Mhmmmd
.Turan
Qeydlr**

.ldquo;Biharül-nvar”da Slmann irazdan olmas bildirilir& [1]

.ldquo;Biharül-nvar”, c. 22, s. 355-362& [2]

.bn bül-Hdid, “Nhcül-bla”nin rhi”, c. 18, s. 36 [3]

.ldquo;Ricale-ki”, s. 20& [4]

.ldquo;Tnqihul-mqal”, c. 2, s. 47& [5]

.bn bül-Hdid, “Nhcül-bla”nin rhi, c. 18, s. 36 [6]

.ldquo;Biharül-nvar”, c. 22, s. 347& [7]

.Hmin mnb [8]

.ldquo;Trcümeye-ehtecace-Tbrsi”, c. 1, s. 208& [9]

.ldquo;Ricale-ki”, s. 20& [10]

.ldquo;Biharül-nvar”, c. 22, s. 321& [11]

.Hmin mnb, s. 341 [12]

.Hmin mnb, s. 341 [13]
.ldquo;rhe-“Nhcül-bla”, s. 336& [14]
.Hmin mnb, c. 3, s. 155 [15]
.ldquo;Hyatus-shab”, c. 2, s. 166& [16]
.ldquo;Biharül-nvar”, c. 22, s. 318& [17]

www.islamazeri.az